

Історія та культура України

Шифр та назва спеціальності

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки
(310)

Освітня програма

Тип дисципліни

Обов'язкова,

Рівень освіти

)

Форма навчання

Денна

Семестр

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» спрямована на формування у студентів наукового світогляду, історичного мислення, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, а також відповідальності за долю своєї держави. Курс охоплює вивчення суспільно-політичних, соціально-економічних та культурних процесів, які відбувалися на різних етапах української історії, від найдавніших часів до сучасної Війни за Незалежність України, в контексті європейської історії та культури. Отримані студентами знання враховують сучасний стан та найбільш актуальні досягнення історичної науки, культурології та гуманітаристики в цілому.

Мета та цілі дисципліни

Курс формує розуміння соціальних, економічних та політичних концепцій, здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського суспільства. Студенти ознайомлюються з історичним досвідом захисту України. Дисципліна готує до роботи в мультикультурному просторі на принципах толерантності. Отримані знання дозволять студентам ефективно впроваджувати власні ідеї у професійній діяльності.

Формат занять

Лекції, практичні/семінарські заняття, самостійна робота (виконання індивідуального завдання – підготовка реферату), консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК06. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних

концепцій і структур та глобального розвитку і стійкості, брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину, здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції.

ЗК08. Здатність жити і здійснювати професійну діяльність у мультикультурному та мультілінгвальному середовищі на основі розуміння та поваги до того, як ідеї та сенси творчо виражаються та передаються в різних культурах і через низку мистецтв та інших культурних форм, розвивати і застосовувати власні ідеї у професійній діяльності з відчуттям свого місця або ролі в суспільстві у різний спосіб та в різних контекстах..

Результати навчання

Обсяг дисципліни

Денна форма навчання. Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Історія України в обсязі, передбаченому програмою загальноосвітньої середньої школи

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Курс не є повторенням шкільного курсу Історії України. Питання, що розглядаються представлені згідно з проблемно-хронологічним методом. Студенти на основі раніше отриманих знань вивчають причинно-наслідкові зв'язки, сучасні актуальні концепції історичної науки та гуманітаристики в цілому тощо. Методами навчання є словесні, наочні, практичні. Студенти мають можливість отримати досвід публічних виступів, дискусій, написання наукових робіт тощо. Форми оцінювання знань студентів: вхідний, поточний, семестровий, підсумковий, екзаменаційний контроль знань.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія та культура на теренах України. Предмет курсу «Історія та культура України», його сутність, завдання і структура. Історія та культурологія: межі і перетин двох гуманітарних наук. Сучасні напрями історичних досліджень. Етимологія і сутність поняття «культура». Культура як соціальне явище. Структура і типології культур. Поняття первісного суспільства, його світоглядні характеристики. Первісна культура на українських землях. Основна література: [2,3,4,6] Додаткова література: [4]	2
Тема 2. Княжа доба в історії та культурі України (IX перша – половина XIV ст.) Протодержавні східнослов'янські формації. Утворення Києво-Руської держави, основні теорії її походження. Реформи Володимира Великого та розбудова держави за Ярослава Мудрого. Форма правління та основні структурні елементи політичної влади. Причини, сутність і наслідки роздробленості Києво-Руської держави. Особливості та основні етапи розвитку культури Києво-Руської держави. Політичний, економічний та культурний розвиток Галицько-Волинської держави. Основна література: [2,3,6] Додаткова література: [4]	2
Тема 3. Історія та культура України литовсько-польської і козацької доби.	2

Литовсько-Руське князівство. Основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку українських земель у друг. пол. XIV–XVI ст. Соціально-економічний та політичний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої. Виникнення і формування українського козацтва як порубіжного суспільства. Українська революція середини XVII ст. Український Ренесанс XIV–XVI століть. Культура України XIV–XVII ст. як синтез здобутків візантійської, західноєвропейської і тюркомовних культур.

Основна література: [2,3,6]

Додаткова література: [2,3,4,10]

Тема 4. Україна в імперський період («довге XIX століття») кінець XVIII – початок XIX століття.

2

Соціально-економічний розвиток українських земель в Російській та Австрійській (Австро-Угорській) імперіях. Українській національний рух у XIX столітті. Основні тенденції розвитку Української культури XIX ст. Освіта і наука.

Українська художня культура XIX ст.

Основна література: [1,2,3,5,6]

Додаткова література: [2,3,4,10]

Тема 5. Українська революція 1917-1921 рр. Україна у міжвоєнний період (1920-1930-ті рр.).

2

Перша світова війна та ідеологія масових політичних партій як визначальні чинники розвитку європейської політичної культури доби Новітньої історії. Боротьба УНР, ЗУНР і Української Держави за відродження і збереження української державності (1917-1921 рр.). Вплив революції на соціально-політичний, економічний і культурний розвиток Наддніпрянщини і Західної України протягом 1917-1921 рр. Основні тенденції та суперечності політичних, економічних та соціокультурних процесів в українських землях у міжвоєнний період (1920-1930-ті рр.). Формування тоталітарної політичної системи як головний результат більшовицької модернізації України.

Основна література: [1,2,3,6]

Додаткова література: [4,5,]

Тема 6. Український вимір Другої світової війни. Українське суспільство у 1945-1991 рр.

2

Український вимір Другої світової війни. Пам'ять про Другу світову війну в сучасній Україні. Українське суспільство в період пізнього сталінізму та десталінізації. Українське суспільство у період кризи радянського ладу та спроб його реформування.

Основна література: [1,2,3,4,6]

Додаткова література: [4,11]

Тема 7. Суспільно-політичний та культурний розвиток України у добу національно-державного самовизначення (1991 – 2023)

2

Державотворчі процеси в Україні у 1990-х рр. Суперечності політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України наприкінці ХХ-на поч. ХХІ ст. Революційний процес 2005-2014 рр.: причини, рушійні сили, наслідки. Збройна боротьба України за незалежність 2014-2023 рр.

Соціокультурні проблеми становлення сучасної української ідентичності.

Основна література: [1,2,3,4,6]

Додаткова література: [1,4,5,6,7,8,9,11]

Тема 8. Історія та культура Слобожанщини

2

Слобожанщина як історико-етнографічний та історико-географічний регіон.

Географічні межі, склад населення, характер діалекту. Дослідники історії краю.

Археологічні культури на теренах Слобідської України. Заселення “Дикого Поля” у XVII ст. Походження назви “Слобожанщина”. Слобідська Україна за часів полкового устрою. Традиційна народна культура населення Слобожанщини XVII - XXI ст. Харків як центр освіти, науки та культури у XVIII — початку XX ст.

Роль Слобожанщини в політичному та культурному житті України радянського та пострадянського періодів.

Основна література: [1,2,3,4,5,6,]

Додаткова література: [2,4,6,11]

Загальна кількість годин

16

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять

**Кількість
годин**

**Вагові
коефіцієнти а**

Тема 1. Історія та культурологія в сучасній гуманітаристиці

2

0,25

Вступ до курсу «Історія та культура України». Поняття «історія» та «культура» в сучасній гуманітаристиці.

Національна історія. Національна культура. Що таке

(історичний) наратив? Класичні й сучасні концепції

української культури. Проблеми української ідентичності.

Архетипи культури. Як знання архетипів допомагає вивчати суспільство.

Тема 2. Стародавня історія та культура на теренах України

2

0,25

Антропогенез і найдавніші люди на українських землях.

Складові архаїчного світогляду: первісні вірування та міф.

Особливості кочового й осілого способу життя. Ознаки

цивілізації. Античні поліси на території Криму й Північного

Причорномор'я. Скіфи та інші кочовики на українських землях.

Український етногенез.

Тема 3. Історія та культура княжої доби

2

0,25

Гене́за східнослов'янської держави в IX – X століттях, її

територія та етнічний склад. Економіка, соціальна структура,

політичний устрій Києво-Руської держави. Місце і роль Києво-

Руської держави в християнському світі. Хрещення Русі –

цивілізаційний стрибок давньоруського суспільства.

Середньовічна картина світу. Культура княжої доби:

сакральне мистецтво, писемність, освіта і література. Злет і

падіння Галицько-Волинської держави. Політична мапа

українських земель у середині XIV століття.

Тема 4. Українське суспільство у XIV – середині XVII ст.

2

0,25

Україна як порубіжжя православної, католицької і

мусульманської цивілізацій (друга половина XIV – середина

XVII ст.)Інкorpopация українських земель до складу Литви та

Польщі. Світогляд та ідеологія українського козацтва.

Запорозька Січ. Козацько-селянські повстання кінця XVI ст. –

початку XVII ст.

Тема 5. Український Ренесанс. Культурне та життя у XIV – першій половині XVII ст.

2

0,25

Розвиток гуманістичного руху в Україні. Релігійні процеси в

Україні, вплив Реформації. Полемічна література. Братства як

осередки духовного єднання в XIV – XVI ст. на українських землях. Книгодрукарська справа XVI ст. в Європі та в Україні. Художня культура XIV – перш. пол. XVII ст.

Тема 6. Українська козацька державність (друга половина XVII – XVIII ст.)	2	0,25
Національно-визвольна боротьба українського народу в 1648 – 1657 роках. Становлення і розвиток Війська Запорозького як козацької держави. Доба Руїни (1657–1676 рр.)Гетьманщина у складі Московської держави. Зовнішня і внутрішня політика Івана Мазепи. Наступ царизму на українську автономію. Ліквідація Гетьманщини і Запорозької Січі. Гайдамацький рух.		
Тема 7. Культура України Нового часу (друга половина XVII – XVIII ст.)	2	0,25
Картина світу Нового часу. Просвітництво в Україні. Козацтво як культурно-історичний феномен. Бароко, рококо, класицизм в Україні. Григорій Сковорода – ключова постать української культури від XVIII ст. до сьогодення.		
Тема 8. Українське суспільство у «довгому» XIX столітті	2	0,25
«Довге» XIX ст.: епоха модернізації та націотворення. Соціально-економічний розвиток українських земель в Російській та Австрійській (Австро-Угорській) імперіях. Українській національний рух у «довгому» XIX столітті: академічний, культурницький та політичний етапи. Україна напередодні та в роки Першої світової війни.		
Тема 9. Українська культура XIX ст.	2	0,25
Особливості європейської культури XIX ст., її типологічна новизна. Основні тенденції культурного розвитку України в XIX ст. Різноманітність художнього життя: від романтизму до модерну. Нові явища в світовій та вітчизняній культурі кінця XIX – початку XX ст		
Тема 10. Українська революція 1917-1921 рр.	2	0,25
Державотворча діяльність Української Центральної Ради у 1917–1918 рр. Гетьманська держава Павла Скоропадського. УНР і ЗУНР: стосунки та протиріччя. УСРР як провідник політики воєнного комунізму. Селянський повстанський рух в Україні. Політичні, економічні та соціокультурні наслідки революційних подій 1917– 1921 рр.		
Тема 11. Україна у міжвоєнний період (1920-1930-ті рр.)	2	0,25
Тоталітаризм як феномен європейської політичної культури. Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії. Розвиток української державницької ідеї в міжвоєнний період. Більшовицька модернізація радянської України. Голодомор 1932-1933 років. «Коренізація» та «українізація» як складові етнополітики СРСР. Масові репресії як засіб боротьби з українським національно – культурним відродженням. Причини перемоги тоталітарного політичного режиму в СРСР.		
Тема 12. Україна в роки Другої світової війни. Пам'ять про війну в сучасній Україні.	2	0,25
Україна напередодні та на початку Другої світової війни. Україна в умовах німецько-радянської війни (1941–1945 рр.). Нацистський окупаційний режим. Голокост.		

Український національно-визвольний рух в роки війни.
Пам'ять про Другу світову війну в сучасній Україні.

Тема 13. Українське суспільство у 1945-1991 рр. Україна в період пізнього сталінізму. Українське суспільство в умовах десталінізації. Україна в період загострення кризи радянської системи та спроб її реформування. Суспільно-політичне життя в умовах кризи та колапсу радянської системи.	2	0,25
Тема 14. Україна в роки незалежності. Проголошення незалежності України. Основні етапи становлення незалежної української держави. Культура 1990-х рр під знаком «пост»: пострадянська, постколоніальна, посттоталітарна, постмодерна, постіндустріальна. Особливості російсько-української гібридної війни. Українське суспільство у протистоянні з повномасштабною збройною російською агресією. Глобалізація як сучасний виклик українській ідентичності.	2	0,25
Тема 15. Сучасна українська культура. Українська культура: від традиційного, індустріального до інформаційного та «smart»-суспільства. Урбаністика та філософські засади сучасних архітектурних рішень. Поняття «сучасної української літератури», її періодизація та жанрове різноманіття. Український постмодернізм, його прояви в літературі, театрі, мистецтві. Мистецтво, пов'язане з технологіями: віртуалізація, кіберпростір, «доповнена реальність». Сучасний арт-простір України та Харкова зокрема. Сучасний український кінематограф та його проблематика.	2	0,25
Тема 16. Історія та культура Слобожанщини Регіональна специфіка краю. Поліетнічність та поліконфесійність. Діалог культур. Історія заселення регіону в давні часи та в XVII ст. Полковий устрій та його ліквідація. Історія Слобожанщини крізь призму архітектури: еволюція стилів. Освіта як рушій регіонального розвитку (Харківський колегіум, Харківський університет, Харківський Технологічний інститут). Культурні та наукові досягнення слобожан: всеукраїнський та світовий виміри.	2	0,25
Загальна кількість годин	32	$\sum_{i=1}^n a_i = 4$

Лабораторні заняття

Не передбачені

Контрольні роботи

Не передбачені

Самостійна робота

Самостійна роботи передбачає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Вступ до курсу. Найдавніша історія України. Сучасні напрями історичних досліджень. Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян. Культура та природа. Культура і цивілізація	4
Тема 2. Соціально-економічний, політичний та культурний розвиток Києво-Руської держави. Доба феодалної роздробленості. Економічне і політичне піднесення Галицько-Волинського князівства. Його роль у формуванні українського етносу та державності. Вхідження Русі у європейський християнський культурний простір Вплив Азійського Сходу на давньоруську культуру.	4
Тема 3. Козацтво як український історично-культурний феномен. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Становлення братського руху. Гетьманщина в колективній історичній пам'яті українського народу. Західноєвропейська та українська культури Нового часу: культурний простір та зв'язки	4
Тема 4. Україна під владою Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій наприкінці XVIII – на початку XX ст. Причини та наслідки процесу політизації українського національного руху. Кирило-Мефодіївське товариство, Головна Руська Рада, українські політичні партії наприкінці XIX-на поч. XX ст. Нові явища в світовій та вітчизняній культурі кінця XIX – поч. XX ст	4
Тема 5. Українська революція 1917-1921 рр. Україна у міжвоєнний період Формування нової картини світу та ідеалу особистості в XX ст. Брестський мир і Україна. Українська Держава П. Скоропадського, її внутрішня та зовнішня політика. Остаточне завершення формування тоталітарної політичної системи в СРСР. Масові репресії.	4
Тема 6. Україна в роки Другої світової війни. Особливості післявоєнного політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України. Створення та діяльність військових формувань УПА. Дисидентський рух. Поняття масової і елітарної культури. Контркультура.	4
Тема 7. Відновлення української державності напр. XX-на поч. XXI ст. Конституція України і її місце в житті суспільства. Основні тенденції сьогочасного культурного процесу. Зміни в способі життя та життєвих цінностях	4
Тема 8. Особливості історії та культури Слобожанщини. Слобожанщина як центр українського національного життя на початку XIX ст. Повір'я, звичаї, традиційний народний побут слобожан.	4
Загальна кількість годин	32

Тематика індивідуальних завдань

Підготовка реферату є обов'язковою формою самостійної роботи здобувача вищої освіти під час вивчення курсу «Історія та культура України». Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (2–3 розділи), висновки та список джерел і літератури. Загальний обсяг реферату складає 10-14 надрукованих шрифтом Times New Roman аркушів (розмір кегля – 14;

міжрядковий інтервал – 1,5; поля – 2,5). Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Український етногенез.

Тема 2. Мистецтво в структурі національної культури.

Тема 3. Первісні культи (Богині-матері, предків, вождів)

Тема 4. Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян.

Тема 5. Києво-Руська держава і Візантія: історія взаємовідносин.

Тема 6. Державотворча діяльність Володимира Великого і Ярослава Мудрого.

Тема 7. Державотворча діяльність Володимира Мономаха.

Тема 8. Галицько-Волинське князівство як продовжувач державної традиції Києво-Руської держави.

Тема 9. Давньоруське літописання: світова історія та сенс людського життя.

Тема 10. Монументальний живопис Києво-Руської держави.

Тема 11. Давньоруська сакральна архітектура.

Тема 12. Політичний та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Литовського князівства та Речі Посполитої.

Тема 13. Поширення та значення книгодрукування в Україні в XVI – XVII ст.

Тема 14. Виникнення українського козацтва.

Тема 15. Запорозька Січ та ісламський світ.

Тема 16. Гетьман Петро Сагайдачний.

Тема 17. Козацька тематика в культурі XV–XVI ст.

Тема 18. Шкільна драма в українській ренесансній культурі.

Тема 19. Просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.

Тема 20. Гетьман Богдан Хмельницький – фундатор української козацької держави.

Тема 21. Гетьман Іван Мазепа.

Тема 22. Іван Сірко - кошовий отаман Війська Запорозького Низового.

Тема 23. Кирило Розумовський – останній гетьман України у XVIII ст.

Тема 24. Ліквідація Запорозької Січі та подальша доля українського козацтва.

Тема 25. Гайдамацький рух на Правобережній Україні у XVIII ст.

Тема 26. Українська архітектура XVIII ст.

Тема 27. Харків у другій половині XVII – XIX ст.

Тема 28. Побут жителів Слобідської України.

Тема 29. Роль освітніх закладів в українській культурі XIX ст.

Тема 30. Алчевські – родина діячів української культури.

Тема 31. «Театр корифеїв» XIX століття.

Тема 32. Пейзажі Слобожанщини Сергія Васильківського.

Тема 33. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини в XIX ст. – на початку XX ст.

Тема 34. Формування західної та східної української діаспори наприкінці XIX – на початку XX ст.

Тема 36. Учення Дмитра Чижевського про філософію як форму самосвідомості культури.

Тема 37. Утворення і діяльність Української Центральної Ради.

Тема 38. Українська Держава Павла Скоропадського.

Тема 39. Утворення СРСР. Тоталітарний режим та його наслідки для України.

Тема 40. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.

Тема 41. Трагедія «Розстріляного Відродження».

Тема 42. Український національно-визвольний рух в роки Другої світової війни та повоєнні роки.

Тема 43. Дисидентський рух в Україні.

Тема 44. Поетична хвиля українського кіно (Сергій Параджанов, Юрій Ільєнко, Леонід Осика, Іван Миколайчук).

Тема 45. Письменники-шестидесятники та гуманістичні пошуки в їхній творчості.

Тема 46. Майстрині українського народного мистецтва Марія Приймаченко та Катерина Білокур.

Тема 47. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.

Тема 48. Проголошення Акту незалежності України 24 серпня 1991 року.

Тема 49. Конституція України 1996 року.

Тема 50. Революція Гідності 2013–2014 рр. і збройна боротьба українського народу проти російської агресії.

Тема 52. Українська пісня: від народних джерел до сучасних новаторських пошуків.

Тема 53. «Україна фестивальна»: міжнародні фестивалі та конкурси як форма культурного обміну.

Тема 54. Художні прийоми постмодерністського мистецтва.

Тема 55. Урбанізація як феномен культури. Філософія міста.

Тема 56. Зміни у способі життя та життєвих цінностях у XXI ст.

Тема 57. Об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.

Тема 58. Релігія в сучасній Україні. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації.

Тема 59. Українська академія наук: історія створення та сьогодення.

Тема 60. НТУ «ХПІ»: історія і сучасність.

Загальна кількість годин

40

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Онлайн-курс «Культура та політика: багатозначність взаємозв'язків». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/culture-politics/>
2. Онлайн-курс «Історія українського громадянського суспільства». URL: <https://ui.org.ua/sectors/online-courses/>
3. Онлайн-курс «Вибрані питання європейської історії.». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/europe-history/>
4. Онлайн-курс «Україна на шляху до ЄС». URL: prometheus.org.ua/ukraine-road-to-eu
5. Онлайн-курс Україна: історія, культура та ідентичності. URL: <https://ui.org.ua/sectors/pershyi-anglomovnyi-onlajn-kurs-pro-ukrayinu/>
6. Онлайн-курс «Ukrainian Culture: Understanding the Country and Its People». URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/ukrainian-culture-understanding-the-country-and-its-people/>
7. Онлайн-курс «Ukraine: History, Culture and Identities». URL: <https://www.coursera.org/learn/ukraine-history-culture-and-identities>

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Історія Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" [Електронний ресурс] : конспект лекцій для здобувачів третього рівня освіти / уклад.: Гутник М. В., Журило Д. Ю., Тверитникова О. Є. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – 34 с. – URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/86913>
2. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Історії та культура України» [Електронний ресурс] : для студентів 1 курсу / уклад.: М. В. Гутник, І. В. Дворкін, Г. Л. Демочко [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 214 с. – Режим доступу : <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75488>
3. Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Історія та культура України» [Електронний ресурс] : для студентів 1 курсу / уклад.: О. В. Гайдамачук [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : 2023. – 40 с. – Режим доступу : <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/71729>.
4. Телуха С.С. Методичні рекомендації до використання методу усної історії під час вивчення дисципліни «Історія та культура України». Для студентів усіх спеціальностей НТУ «ХПІ» / уклад: Телуха С.С. – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 15 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/1fb33978-74d3-41ab-ae95-b80e51e92833>
5. Україна у "довгому" XIX столітті: історія, наука та культура [Електронний ресурс] : навчальний посібник / уклад.: Н. В. Фрадкіна, І. В. Дворкін, Д. Ю. Журило ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2024. – 124 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75124>
6. Seminars in History and Culture of Ukraine: Methodological Guidelines for English-Speaking Students / ed. by O.V.Haidamachuk, V.V.Malikov, M.M.Mishchenko, Y. K. Shyshkina. Kharkiv : NTU «KhPI», 2022. 81 p. <http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/wp-content/uploads/sites/195/2021/09/History-and-Culture-of-Ukraine-1.pdf>
7. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» СУЯ ХПІ-ВЗЯОД-МР/10.1:2023. <https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/04/Kodeks-etyky-akademichnyh-vzayemovidnosyn-ta-dobrochesnosti-Natsionalnogo-tehnichnogo-universytetu-Harkivskiy-politehnicnyi-institut-.pdf>
8. Система стандартів з організації навчального процесу. Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання. СТЗВО-ХПІ-3.01-2021. <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2021/12/STZVO-HPI-3.01-2021-SSONP.-Tekstovi-dokumenty-u-sferi-navchalnogo-protsesu.-Zagalni-vimogi-do-vikonannya.pdf>

9. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» СУЯ ХПІ-ВЗЯОД-МР/10.1:2023. <https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/04/Kodeks-etyky-akademichnyh-vzayemovidnosyn-ta-dobrochesnosti-Natsionalnogo-tehnichnogo-universytetu-Harkivskiy-politehnicnyi-institut-.pdf>
10. Система стандартів з організації навчального процесу. ТЕКСТОВІ ДОКУМЕНТИ У СФЕРІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. Загальні вимоги до виконання. СТЗВО-ХПІ-3.01-2025. <https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2025/06/STZVO-HPI-3.01-2025-2.pdf>

Додаткова література

1. Віднянський С. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство [Електронний ресурс] / С. Віднянський, А. Мартинов ; Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2023. – 264 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017516
2. Гуржій О. Наддніпрянська Україна та зарубіжний світ у соціально-економічних вимірах XVII–XVIII ст. Історичні нариси [Електронний ресурс] / О. Гуржій ; Відп. Ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2022. – 296 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571
3. Дипломатія Українського Гетьманату в міжнародних політичних комбінаціях раннього нового часу [Електронний ресурс] / Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. ; Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2022. – 512 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017061
4. Історія і культура України: світовий вимір: навч. посіб. / М. В. Гутник. Харків : «Факт», 2022. 164 с ISBN 978-617-8072-41-4 http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/wp-content/uploads/sites/195/2022/02/navch-posib_Gutnyk.pdf
5. Кульчицький С. В. Рашизм vs ленінізм? Роздуми історика на переламі епох [Електронний ресурс] / С. В. Кульчицький. – Київ, 2023. – 31 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017665
6. Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарних технологій НТУ "ХПІ". Історія. Досягнення. Перспективи : колл. монографія / Н. М. Акуп'янц, Н. В. Бабкова, А. А. Бадан [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – 350 с. : іл. – (Серія "Сторінки історії НТУ "ХПІ"") ISBN 978-617-619-319-7, <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/95000>
7. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 1 [Електронний ресурс] / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2022. – 802 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979
8. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 [Електронний ресурс] / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2022. – 803-1526 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21CO M=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980

9.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. Кн. 3 [Електронний ресурс] / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь, С. Блащук. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2023. – 844 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017541

10.Пономаренко Л. А. Картографічні матеріали України XVIII століття як історико-географічне джерело [Електронний ресурс] / Л. А. Пономаренко ; Відп. ред. Г. В. Боряк; Упор. Р. І. Сосса. НАН України. Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2022. – 133 с. – Електрон. версія друк вид. – Режим доступу : http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017063

11.Професор Віктор Тимофійович Долбня. До 100-річчя від дня народження : монографія / Сокол Є. І., Кіпенський А. В., Тверитникова О. Є., Маліков В. В. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Рубашкін Д. Ю., 2024. – 312 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/86478>

Навчально-методичний комплекс <http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/navchannya>

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>
2. Культура України. Електронна Бібліотека // <http://elib.nplu.org/>
3. Український інститут національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,4	-	0,4	0,2

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi k \cdot k_4,$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,

I – оцінка за виконання індивідуального завдання,

K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,

Πk – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за практичне заняття.

$$I = \frac{I_1 \cdot c_1}{\sum_{i=1}^1 c_i},$$

де: c_i - ваговий коефіцієнт за індивідуальне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
---------------	--------------------	------

Поточні оцінки за кожну складову (П, К, І, ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої О з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП